

ด่วนที่สุด

ที่ ยธ ๐๕๐๔/๖๓

๗๓๓ ๑๖๖.๑๕

๑๗๓๓๑๖

๑๔.๖๐

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
รับที่..... 595
รับที่(อีเมล).....
วันที่ 7 ม.ค. 2566 เวลา 11.50

คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ
สำนักงานกิจการยุติธรรม
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษาฯ
อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๙
ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง
เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐

๑๓ มกราคม ๒๕๖๖

เรื่อง การสร้างหลักประกันความเป็นธรรมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ
เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง ๑. หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๖/๓๑๓๑๒ ลงวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๖๕

๒. หนังสือสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๔๐๓ (กร ๒)/๑๖๙๗๖ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย ตารางความเห็นคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ เรื่อง การสร้าง
หลักประกันความเป็นธรรมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ

ตามหนังสือที่อ้างถึง ๑ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีขอให้คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ เสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง การสร้างหลักประกันความเป็นธรรมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ที่กระทรวงยุติธรรมเสนอเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีโดยด่วน และตามหนังสือที่อ้างถึง ๒ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี แจ้งว่า รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) พิจารณาแล้ว เห็นสมควรแจ้งสำนักงานกิจการยุติธรรมดำเนินการ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

ประธานกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พิจารณาแล้วเห็นว่า การกำหนดให้มีกฎหมายกลางเพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นแนวทางในการคุ้มครองการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ ย่อมเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ เนื่องจากเป็นการวางมาตรฐานในการคุ้มครองการปฏิบัติราชการของเจ้าหน้าที่ที่ได้กระทำโดยสุจริต แต่อาจเกิดกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติผิดหลักเกณฑ์หรือขั้นตอน หรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อหน่วยงานหรือบุคคลภายนอกจึงเห็นชอบด้วยในหลักการของการสร้างหลักประกันความเป็นธรรมให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตเพิ่มเติม ๒ กรณี ดังนี้

๑. กรณีมีความจำเป็นต้องจัดทำร่างกฎหมายกลาง ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในรายละเอียดของการจัดทำร่างกฎหมายกลาง ได้แก่

๑.๑ ควรกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขในการคุ้มครอง ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตความรับผิด และขอบเขตการพิจารณาในส่วนหลักการการกระทำผิดกฎหมายหรือระเบียบในส่วนที่ไม่เป็นสาระสำคัญให้มีความชัดเจน และควรกำหนดเงื่อนไขเป็นหลักการเพิ่มเติมว่าเหตุแห่งการกระทำผิดกฎหมายหรือระเบียบนั้น จะต้องมีได้มีสาเหตุที่สืบเนื่องหรือเกิดจากความผิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น เพื่อมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเกิดปัญหาในแนวทางปฏิบัติภายหลังจากที่ได้มีกฎหมายกลางดังกล่าวบังคับใช้นอกจากนี้ ควรคุ้มครองเจ้าหน้าที่จากความรับผิดทางละเมิดตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ เพิ่มเติมด้วย

๑.๒ หากกฎหมาย...

๑.๒ หากกฎหมายกำหนดให้มีผลบังคับใช้กับทุกองค์กร ควรมีการกำหนดให้หน่วยงานใด หน่วยงานหนึ่ง หรือองค์กรกลางบริหารงานบุคคลของแต่ละหน่วยงานเป็นผู้รับผิดชอบหลัก หรือจำเป็นต้อง จัดตั้งหน่วยงาน หรือแต่งตั้งคณะกรรมการคณะใหม่ หรือไม่

๑.๓ การกำหนดให้การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ได้รับความคุ้มกัน ไม่ต้องรับผิดทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางวินัย อาจส่งผลกระทบต่อการบริหารราชการ เช่น การอ้างความคุ้มกันเพื่อกระทำผิด กฎหมาย ซึ่งจะทำให้เกิดการกระทำผิดกฎหมายหรือระเบียบเพิ่มขึ้นและจะสร้างภาระให้กับผู้เกี่ยวข้อง อีกทั้งเป็นการสร้างกลไกที่อาจเป็นภาระกับประชาชนเกินสมควร

๑.๔ การให้ความช่วยเหลือค่าทนายความ ค่าที่ปรึกษา หรือค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็น จะดำเนินการโดยใช้งบประมาณจากแหล่งใดและหน่วยงานใดเป็นผู้รับผิดชอบ มีข้อจำกัดหรือถูกบังคับให้ ปฏิบัติตามกฎหมายใดหรือไม่ การช่วยเหลือค่าใช้จ่ายดังกล่าว จะสามารถเบิกจ่ายได้เมื่อใด ผู้ใดเป็นผู้มีหน้าที่ และอำนาจในการอนุมัติ เป็นต้น และจะมีการกำหนดหรือสร้างกระบวนการอย่างไรระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ ของพนักงานอัยการกับทนายความที่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว เนื่องจากการดำเนินการดังกล่าวจะเป็น การนำเงินงบประมาณของรัฐไปใช้จ่ายค่าทนายหรือค่าที่ปรึกษาที่เป็นเอกชน ซึ่งยังไม่ทราบแน่ชัดว่าเจ้าหน้าที่ ผู้นั้นกระทำผิดจริงหรือจะชนะคดีหรือไม่ จึงอาจเป็นการใช้งบประมาณของรัฐที่มีได้เป็นไปเพื่อประโยชน์ สาธารณะ และจะเป็นการสร้างภาระทางงบประมาณให้กับรัฐในระยะยาว ประกอบกับการกำหนดหลักเกณฑ์ ว่าจะช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับใด ค่าใช้จ่ายใด เป็นเงินเท่าใด เป็นเรื่องยากที่จะหาสมดุลที่เหมาะสม ในการช่วยเหลือดังกล่าว อีกทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐยังสามารถขอให้พนักงานอัยการทำหน้าที่ แก่ต่างได้อยู่แล้ว โดยมีต้องไปจ้างทนายความหรือที่ปรึกษา

๑.๕ ควรมีการพิจารณาถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหา หากเกิดกรณีกระทำผิดกฎหมาย หรือระเบียบระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้รับความคุ้มครองด้วยกัน

๑.๖ มาตรการป้องกันการอ้างความคุ้มครองตามกฎหมายโดยมิชอบ จะมีการกำหนด บทลงโทษอย่างไร และบุคคลใดจะเป็นผู้ออกคำสั่งหรือดำเนินการ

๑.๗ ควรกำหนดนิยามคำว่า "โดยสุจริต" ให้ชัดเจน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหา การตีความการกระทำโดยสุจริตในภายหลัง

๑.๘ ควรคำนึงถึงความสมดุลระหว่างการคุ้มครองเจ้าหน้าที่รัฐกับสิทธิของประชาชน ในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

๑.๙ ควรให้ความสำคัญกับการทบทวนกรณีศึกษาการดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ผ่านมา ทั้งในทางแพ่ง ทางอาญา ทางปกครองและทางวินัย จากการปฏิบัติหน้าที่โดยสุจริต

๒. กรณีไม่มีความจำเป็นต้องจัดทำร่างกฎหมายกลาง

ในปัจจุบันมาตรา ๒๗ วรรคห้า ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้บัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ และ พนักงานหรือลูกจ้างขององค์กรของรัฐไว้ว่า มีสิทธิและเสรีภาพเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป ดังนั้น การปฏิบัติหน้าที่ โดยสุจริตย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญโดยตรง และยังมีพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของ เจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ รวมถึงพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งเป็น กฎหมายที่ให้การคุ้มครองการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่ใช้บังคับอยู่แล้ว ปัญหาที่ควรต้องแก้ไขจึงอาจมิใช่ การตรากฎหมายขึ้นมาสร้างหลักประกันดังกล่าวอีก แต่ควรที่จะต้องพิจารณาถึงการตีความกฎหมายให้ สอดคล้องกับเจตนารมณ์ การกำหนดบทบัญญัติเพิ่มเติมจากกฎหมายสารบัญญัติที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันให้ ชัดเจนยิ่งขึ้น และการให้ความสำคัญกับการอบรมเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ เข้าใจบทบาท

หน้าที่ ความรับผิดชอบ ตลอดจนต้องรู้กฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ อย่างเพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ ย่อมจะสามารถสร้างหลักประกันความเป็นธรรมให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้เช่นกัน ทั้งนี้ การจะนำกลไกตาม กฎหมายต่างประเทศเข้ามาใช้กับประเทศไทยต้องมีการศึกษาเปรียบเทียบอย่างรอบคอบโดยสมควรต้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์ การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อมิให้เกิดความซ้ำซ้อนและ ขัดแย้งกันระหว่างกฎหมายกลางกับกฎหมายเฉพาะ หรือเกิดปัญหาในทางปฏิบัติ โดยการตรากฎหมาย ควรกระทำเพียงเท่าที่จำเป็น ไม่ก่อให้เกิดภาระแก่ประชาชน เกิดความคุ้มค่ากับภาระที่จะเกิดขึ้นแก่รัฐและ ประชาชน อีกทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีความพร้อมในการปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายวิชณุ เครืองาม)

รองนายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการฯ

สำนักงานกิจการยุติธรรม

โทร. ๐๘ ๑๑๗๓ ๖๔๔๔ (วอร์ซันนท์)

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๘๙๓๕

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ b_vassanon@oja.go.th